

Протокол за превенција од инфекција и контрола за безбедно управување со мртво тело во контекст на COVID-19

Процедури за постапување со тела на починати лица во болнички услови сомнителни или потврдени:

Обезбедување на персонал:

Персоналот кој постапува со телото треба да биде заштитен со носење на лична заштитна опрема (ЛЗО) и тоа : капа за еднократна употреба, медицинска маска, мантил за еднократна употреба, ракавици и заштита за очи (очила или визир), чизми или затворени чевли за работа.

Подготовка на телото:

Се затвораат сите отвори или рани што може да ги има пациентот, како што се отвори за уста, нос, уши, анус и трахеотомија, со употреба на памучни топчиња или газа натопена во средство за дезинфекција врз база на хлор (содржи хлор) .

Завиткување на телото:

Потребно е завиткување на трупот во чаршав натопен со средства за дезинфекција врз база на хлор (содржи хлор) . Потоа, завитканото тело се става во кеса за леш.

Транспорт на трупот:

Истиот персоналот кој го подготвува телото , го пренесува починатото тело во сандак и го предава на погребална фирма која управува со гробишта .

Целосна дезинфекција:

Се врши целосна дезинфекција на просторот каде што се постапувало со починатото лице.

Процедури за постапување со тела на починати лица во домашни услови кои се сомнителни или потврдени

Постапки од страна на членови на семејството кога лицето е починато во домот:

- Веднаш се повикува Јавно комунално претпријатие на општината или Бутел-погребен сервис АД Скопје за Град Скопје.
- Не смее да се манипулира со телото.
- Не смее да се допира или бакнува мртвото тело од страна на семејството.

Постапки од страна на овластен оперативен сервис:

- Вработените од овластен оперативен сервис за погребални услуги со користење на ЛЗО (капа за еднократна употреба, медицинска маска, мантил за еднократна употреба, ракавици, заштита за очи (очила или визир), водоотпорна престилка, чизми или затворени чевли за работа; Табела 1) по направена санитарна тоалета со дезинфициенс на база на хлор, го подигнуваат телото завиткано во чаршав натопен во средство за дезинфекција врз база на хлор кое се става во затворена кеса за леш, кесата ја ставаат во ковчег и со наменско транспортно возило го транспортираат до гробишта .
- Предметите на умреното лице со ракавици се чистат со детергент проследено со дезинфекција од најмалку 70% етанол или 0,1% (1000 ppm) Белило.
- Облеката и другите ткаенини кои припаѓале на починатите треба да се перат во машина со топла вода на 60-90° C со детергент.

ПОГРЕБ:

- Починатото лице **ВЕДНАШ** се погребува без претходно носење во капела или спроведување и практикување на верски обичаи.
- Вработените од погребалната фирма кои го превземаат телото се облечени во мантили за еднократна употреба, ракавици и хируршки маски. (Табела 1)
- Ковчегот не смее да се отвара.
- Телото не смее да се допира ниту бакнува.
- Погребот се врши во најтесниот круг на семејството со присуство на најмногу 5 лица без погребни церемонии.
- Доколку членовите од најтесното семејство се позитивни или во изолација/здравствен надзор, погребот го спроведува Управителот на гробиштата со претходно известување на регионалниот кризен штаб.
- Не се дели храна за време на погребната церемонија.
- Присутните задолжително да ги мијат рацете со сапун и вода веднаш по завршување на погребот.
- Лицата кои се задолжени за поставување на телото во гробот, на кладата, итн. треба да носат ракавици, а по отстранувањето на ракавиците ги мијат рацете со сапун и вода.
- Строго да се применуваат мерките за оддалеченост меѓу луѓето од најмалку 1,5 m -2,0 m.

Табела 1. Опрема за процедури при управување со лице починато од COVID-19

Опрема

Детали

Хигиена на раце	<ul style="list-style-type: none">• Гел за раце на база на алкохол• Протечна вода• Сапун• Пешкир за еднократна употреба за бришење на рацете (хартиени брисачи за раце или салфети)
Лична заштитна опрема	<ul style="list-style-type: none">• Ракавици (за еднократна употреба или направени од материјал за повеќекратна употреба)• Чизми или затворени чевли за работа• Водоотпорна пластична престилка• Наметка, мантил за еднократна употреба• Заштитни очила / Визир• Хируршка маска
Ракување со отпад и чистење на околината	<ul style="list-style-type: none">• Кеси за отпадоци• Сапун и вода или детергент• Средства за дезинфекција на површини - раствор од хипохлорит 0,1% (1000 ppm), 70% етанол, или средства за дезинфекција на болници

References

1. World Health Organization. (2020). Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance, 25 January 2020. [https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125). (accessed March 22, 2020).
2. Centers for Disease Control and Prevention. (2020). Interim guidance for collection and submission of post-mortem specimens from deceased persons under investigation (PUI) for COVID-19, February 2020.
3. World Health Organization. (2020). Water, sanitation, hygiene, and waste management for the COVID-19 virus. Interim guidance: 19 March 2020.